РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
353 – 19 / 20
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 25706 датум 29.7.2020.

МИНИСТАРСТВО ЗА РАД, ЗАПОШЉАВАЊЕ, БОРАЧКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА

Немањина 22–26
11 000 БЕОГРАД

На основу члана 18. став 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС", бр. 79/05 и 54/07), Заштитник грађана је са становишта своје законом утврђене надлежности, размотрио текст Нацрта акционог плана за спровођење Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2021. до 2022. године (у даљем тексту: Нацрт акционог плана), који је Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања (у даљем тексту: Министарство) доставило на мишљење актом број 021-02-00140/2018-15 од 14. јула 2020. године и даје следеће

МИШЉЕЊЕ НА НАЦРТ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СТРАТЕГИЈЕ УНАПРЕЂЕЊА ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ ЗА ПЕРИОД ОД 2021. ДО 2022. ГОДИНЕ

Заштитник грађана поздравља напоре Радне групе, коју је образовао министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, на изради Акционог плана у циљу имплементације Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2021. до 2022. године усвојене на седници Владе од 5. марта 2020. године.

Нацртом акционог плана Заштитник грађана одређен као орган који спроводи активност под бројем 3.1.2.1 и као орган партнер у спровођењу активности под бројем 1.1.1.2 наведеног плана, те полазећи од тога, достављамо нормативно мишљење и попуњен ПФЕ образац како следи.

Заштитник грађана, као независан и самосталан државни орган који, у складу са чланом 1. Закона о Заштитнику грађана штити права грађана и контролише рад органа државне управе, као и других органа и организација, предузећа и установа којима су поверена јавна овлашћења, старајући се о заштити и унапређењу људских и мањинских слобода и права,

у потпуности изражава сагласност са активношћу садржаном под тачком 3.1.2.1 Нацрта акционог плана за спровођење Стратегије унапређења положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији за период од 2020. до 2024. године, која гласи: Оснивање и изградња националног независног механизма за праћење спровођења Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом (у даљем тексту: Конвенција) при Заштитнику грађана, у складу са чланом 33. Конвенције.

Успостављање оваквог независног механизма у Републици Србије је у складу са препоруком Комитета за права особа са инвалидитетом из Закључних запажања о Иницијалном извештају Републике Србије. [1]

Заштитник грађана прихвата да буде орган који спроводи ову активност, сматрајући да ће дугогодишње искуство у области заштите и унапређивања положаја особа са инвалидитетом, старијих, деце и жена, ЛГБТИ особа, националних мањина, лица лишених слободе, као осетљивих друштвених група изложених честом и вишеструком кршењу права, као и искуство Заштитника грађана у својству Националног механизма за превенцију тортуре, утицати да успешно спроводи поменуту активност. Стручну подршку Заштитнику грађана у унапређивању положаја особа са инвалидитетом у Републици Србији пружа Савет Заштитника грађана за права особа са инвалидитетом, који чине стручњаци са великим знањем и искуством у овој области. Они Заштитнику грађана указују на положај и проблеме са којима се суочавају у различитим областима особе са различитим видовима инвалидитета, у циљу предузимања активности посвећених њиховом отклањању.

У циљу спровођења активности посвећене оснивању и изградњи националног независног механизма, чији рок завршетка је IV квартал 2021. године потребно је да Заштитник грађана запосли на неодређено време 2021. године 2 службеника са високом стручном спремом (ВСС), у звању Виши саветник, који имају одговарајуће знање и искуство у области права особа са инвалидитетом, како би обављали веома сложене послове праћења спровођења Конвенције. У складу са наведеним, за IV квартал 2021. године је потребно да Заштитнику грађана из текуће буџетске резерве буду обезбеђена средства за плате два државна службеника са високом стручном спремом (ВСС), у звању Виши саветник, како би се започело са пилотирањем праћења одређених чланова Конвенције. Осим наведеног, у циљу омогућавања одрживости независног механизма потребно је да Заштитнику грађана из текуће буџетске резерве буду обезбеђена средства за плате два државна службеника са високом стручном спремом (ВСС), у звању Виши саветник, у току сваког месеца у 2022. години. Да би се обезбедило успешно функционисање механизма и праћење спровођења одредаба Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом у односу на различите облике инвалидитета, у пуном обиму, потребно је да Заштитнику грађана из текуће буџетске резерве буду обезбеђена средства за плате за још једног државног службеника, укупно плате три државна службеника са високом стручном спремом (ВСС), у звању Виши саветник, на неодређено у току сваког месеца у 2023. години.

Заштитник грађана ће ову активности спроводити у сарадњи са Тимом УН за људска права и организацијама цивилног друштва, означеним у Нацрту акционог плана као партнери Заштитника грађана у спровођењу активности. Планирано је да уз стручну подршку Тима УН за људска права, Заштитник грађана спроводи одређене активности, уз коришћење

[1] Доступно на: https://ljudskaprava.gov.rs/sites/default/files/dokument_file/zakljucna_zapazanja_komiteta_za_prava_osoba_sa_invaliditetom_srb.pdf

донаторских средстава. Тим УН за људска права ће Заштитнику грађана пружити експертску подршку у самом процесу припреме за оснивање, оснивању и изградњи механизма, укључујући заједнички рад на утврђивању начина рада и прикупљању података од стране независног механизма, индикаторима за праћење Конвенције и њиховом прилагођавању локалном контексту, методологији извештавања. Са Заштитником грађана ће Тим УН за људска права радити на јачању капацитета, укључујући потребне обуке Стручне службе Заштитника грађана, Националног механизма за превенцију тортуре и самог независног механизма у погледу праћења спровођења Конвенције УН о правима особа са инвалидитетом, прикупљања потребних података и извештавања.

Када је реч о активности која је у Нацрту акционог плана означена под редним бројем 1.1.1.2, која гласи: „Креирање и спровођење акционог плана за приступачност", чији носилац је Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре, Заштитник грађана изражава сагласност да буде један од партнера у спровођењу ове активности, с обзиром да својим бројним активностима (спровођење Јавног позива за доделу награда ЈЛС за допринос развоју приступачности на својој територији, израда Мапе приступачности, упућивање препорука у редовним годишњим извештајима и препорука након поступака контроле правилности и законитости рада надлежних органа[2], израда Посебног извештаја „Приступачност за све"[3]) указује да приступачност, као један од основних предуслова за равноправно учешће особа са инвалидитетом у свим областима друштвеног живота, и даље није довољно развијена. И поред постојећег законског оквира, у Републици Србији многе јавне установе, објекти, површине, услуге и информације остају неприступачне особама са инвалидитетом и тешкоћама у кретању и комуникацији. Дешава се врло често да су неприступачне или тешко приступачне управо установе у којима грађани треба да остваре своја елементарна права, као што су филијале Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, здравствене установе, установа у области социјалне заштите и образовања, полицијске станице, органи управе или правосудни органи.[4] У складу са наведеним Заштитник грађана је у свом редовном годишњем извештају за 2019. годину надлежним органима, између осталих, упутио следеће препоруке:

Јединице локалне самоуправе треба да предузму све мере из своје надлежности које особама са инвалидитетом омогућавају несметани пријем информација намењених јавности у примереном облику и одговарајућој технологији, као и да обезбеде средства и друге услове за рад локалних медија који објављују информације на знаковном језику или Брајевом писму или на други начин омогуће тим лицима да несметано остварују право на јавно информисање;

Јединице локалне самоуправе треба да предузму све мере из своје надлежности и обезбеде тумача за знаковни језик који ће омогућити глувим особама употребу знаковног језика у поступку пред свим органима државне управе формираним од стране локалне самоуправе;

[2]https://ombudsman.rs/index.php/2012-02-07-14-03-33/6706-p-r-ins-i-f-nd-pi-v-sh-c-nj-dicins-ih-cinj-nic-b-vlj-u-usl-vi-p-vr-du-u-d-s-ns-v-i-pr-v-n-priv-n-s-s-b-s-inv-lidi

[3] Посебан извештај Заштитника грађана „Приступачност за све" доступан на: https://www.ombudsman.rs/index.php/izvestaji/posebnii-izvestaji/5893-p-s-b-n-izv-sh-z-sh-i-ni-gr-d-n-pris-up-cn-s-z-sv.

[4] Посебан извештај Заштитника грађана „Приступачност за све" доступан на: https://www.ombudsman.rs/index.php/izvestaji/posebnii-izvestaji/5893-p-s-b-n-izv-sh-z-sh-i-ni-gr-d-n-pris-up-cn-s-z-sv.

Јединице локалне самоуправе треба да приликом измена и допуна регулативе којом се уређује организација јавног саобраћаја на локалном нивоу уведу приступачност објеката и превозних средстава као услов за обављање делатности у јавном превозу. До испуњења потпуне приступачности превозних средстава у јавном превозу, локалне самоуправе ће обезбедити сервис превоза путника са инвалидитетом;

Органи надлежни за вођење и ажурирање бирачких спискова и органи надлежни за спровођење избора треба да обезбеде услове како би особе са инвалидитетом несметано остваривале изборно право и право на непосредно изјашњавање и одлучивање.

ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

мр Зоран Пашалић